

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Daha fazla bilgi için, bu belgenin sonunda bulunan yazarın telif hakkı ile ilgili kısmı okuyabilirsiniz.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Sejdić ve Finci/Bosna–Hersek – 27996/06

Karar 22.12.2009 [BD]

12 no'lu Protokol'ün 1. maddesi

Bir Roman ile Yahudi'nin ülkenin yüksek siyasi makamlarına aday olamamaları: *İhlal*

Madde 14

Ayrımcılık

Bir Roman ile Yahudi'nin milletvekili seçimlerinde aday olamamaları: *İhlal*

Olaylar: Sırasıyla Roman ve Yahudi kökenli olan başvuruçuların ikisi de Bosna–Hersek vatandaşı olup önemli kamu görevlileridirler. AİHM'nin kararını verdiği tarihte Bay Sejdić Bosna–Hersek'teki AGİT misyonlarının denetçisi, Bay Finci ise Bosna–Hersek'in İsviçre büyükelçisiydi. 1995 Dayton Barış Antlaşması'nın bir ekini oluşturan 1995 tarihli Bosna–Hersek Anayasası'na göre, sadece “kurucu halklar” olarak nitelenen Bosnalılar, Arnavutlar ve Sırp'lar üçlü devlet başkanlığı, devlet Parlamento'su, Yüksek Meclis ve Halklar Meclisi için yapılacak seçimlerde aday olabilirler. Başvuruçular, AİHM önünde, ülkenin seçimle gelinen en üst görevlerini yapanlarla benzer deneyimlere sahip olmalarına rağmen, Anayasa tarafından bu görevlere aday olma hakkından, sadece etnik kökenleri nedeniyle, yoksun bırakılmalarından şikâyet etmektedirler.

Hukuk – 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesiyle bağlantılı olarak 14. madde (Bosna–Hersek'in Halklar Meclisi seçimleri): Halklar Meclisi, Bosna–Hersek Parlamentosu'nun iki ayrı bölümü tarafından atanan üyelerden oluşmakta ve yasaların yapılmasını kontrol etmesini sağlayan geniş yetkilerle donatılmıştır. Bundan dolayı AİHM bu organ için yapılan seçimlerin 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin uygulama alanına girdiğine hükmeder. AİHM demokratik ve modern bir toplumda ırk temelli bir ayrımcılığın nesnel olarak haklılaştırılamayacağını hatırlatır. Bu olayda, Roman ve Yahudi kökenli olduklarını ve hiçbir “kurucu halka” ait olmadıklarını söyleyen başvuruçular, bazı anayasal hükümlerden dolayı, Halklar Meclisi seçimlerine aday olamamaktadırlar. Söz konusu hükümler esasta AİHS'nin genel amaçlarına genel olarak uygun en azından bir amacı – barışın sağlanması – hedefliyordu. Söz konusu anayasal hükümler, yürürlüğe konuldukları zaman, soykırım ve “etnik temizliğin” izlerini taşıyan şiddetli bir çatışmayı durdurmayı hedefliyordu. Çatışmanın niteliği barışın sağlanması için “kurucu halkların” onayını gerektiriyordu. Bu durum Roman ve Yahudi toplulukları gibi diğer toplulukların barış görüşmelerine katılmamalarını ve görüşmecilerin çatışma sonrası toplumda “kurucu halklar” arasında etkili bir eşitliğin sağlanması kaygılarını açıklayabilir. Ancak, AİHM Dayton Barış Antlaşması'ndan beri Bosna–Hersek'te önemli olumlu gelişmelerin olduğunu tespit eder: 2005'te, eskiden kavgalı olan taraflar, silahlı kuvvetler

üzerindeki denetimlerinden vazgeçip bu kuvvetleri küçük bir profesyonel güç haline dönüştürdüler; 2006'da, Bosna–Hersek, NATO'nun Barış için Ortaklık Programı'na katıldı; 2008'de, Avrupa Birliği'yle bir İstikrar ve Ortaklık Anlaşması imzalayıp onayladı; Mart 2009'da, devlet Anayasası'yla ilgili ilk değişikliği yaptı ve yakın zamanda 1 Ocak 2012 tarihinden başlamak üzere iki seneliğine Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne üye seçildi. Ayrıca, sözleşmecî devlet, AİHS ve Protokolleri'ni 2002'de hiçbir rezerv koymadan onaylarken, seçim kanununu, bir senelik bir süre içerisinde, Venedik Komisyonu'nun yardımı ve Avrupa Konseyi ilkeleri ışığında, gözden geçirmeyi ve gerekirse değiştirmeyi açıkça taahhüt etti. Buna benzer bir sorumluluğu da Avrupa Birliği'yle İstikrar ve Ortaklık Anlaşması'nı onaylarken yükledi. Son olarak, AİHS Bosna–Hersek'in kendine özgü iktidar paylaşım mekanizmalarından tamamen vazgeçmesini dayatmamakta ve Venedik Komisyonu'nun görüşleri diğer toplulukların temsilcilerinin otomatik olarak ve tamamen dışlanmalarını gerektirmeyen iktidar paylaşım mekanizmalarının öngörülebileceğini açıkça göstermektedir. Sonuç olarak, başvuruçuların Bosna–Hersek'in Haklar Meclisi seçimlerine aday olmaları önündeki engelin kaldırılmaması makul ve nesnel bir gerekçeye dayanmamaktadır.

Sonuç: İhlal (Üç karşı on dört oyla).

12 no'lu Protokol'ün 1. maddesi (Bosna–Hersek başkanlık seçimleri): AİHS'nin 14. maddesi “Sözleşme’de tanınan hak ve özgürlüklerden” yararlanmanın sağlanması konusunda ayrımcılık yapılmasını yasaklamakta, 12 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ise koruma alanını “yasa ile öngörülmüş olan tüm hakları” içine alacak şekilde genişletmektedir. Böylece, bu madde genel bir ayrımcılık yasağı getirmektedir. Sonuç olarak, başkanlık seçimleri 1 no'lu Protokol'ün 3. maddesinin uygulama alanına girse de girmese de, bu şikâyet “yasa ile öngörülmüş bir hakkı” ilgilendirmektedir. Bu da 12 no'lu Protokol'ün 1. maddesini uygulanabilir kılmaktadır. Bu olayda, başvuruçuların “kurucu halklar”dan birine ait olduklarını ifade etmemiş olmaları, onları yasal olarak başkanlık seçimlerine adaylıklarını koyma konusunda yetkisiz kılmaktadır. Ayrımcılık kavramının 14. madde ve 12 no'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde aynı şekilde yorumlanması gerektiğine göre, başvuruçuların başkanlık seçimlerine aday olmalarını engelleyen anayasal hükümlerin ayrımcı oldukları sonucuna varılmalıdır.

Sonuç: İhlal (Bire karşı on altı oyla).

Madde 41 – İhlal tespiti manevi zarar için tek başına yeterli adil tatmin oluşturmaktadır.

© Avrupa Konseyi/Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2012.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin resmi dilleri Fransızca ve İngilizce'dir. Bu çeviri, Avrupa Konseyi'nin insan haklarına destek Fonu'nun desteğiyle hazırlanmıştır (www.coe.int/humanrightstrustfund). Mahkeme'yi bağlamamaktadır ve Mahkeme, kalitesi konusunda herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarının veritabanı olan HUDOC üzerinden (<http://hudoc.echr.coe.int>) veya HUDOC'un bildirdiği başka veritabanları üzerinden yüklenebilir. Davanın isminin tamamen yazılması, yukarıdaki telif hakkıyla ilgili ifadelerin kullanılması ve insan haklarına destek Fonu'na referans yapılması şartıyla ticari olmayan amaçlarla kullanılabilir. Bu çevirinin tamamını veya bir kısmını ticari amaçlarla kullanmak isteyen herkesin, bu durumu belirtilen adrese bildirmesi rica olunur: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.